

Samenwerking met gezonde proefpersonen.

Voor het testen en voor het nagaan van leerbaarheid van Htyp is met veel verschillende proefpersonen samengewerkt. Dit is nodig om ethische redenen, niet onnodig afhankelijke patiënten lastig te vallen, en om praktische redenen, mensen vaak en gemakkelijk om hun mening te kunnen vragen. Daarbij moet wel rekening gehouden worden met de grote individuele verschillen die er zowel tussen gezonden als binnen de beoogde patiëntengroep bestaan. Zie ook Verrips, 2000 en Verrips, 2002. Deze tekst beschrijft onderzoek uit 2004.

Experiment

Een gezonde en betaalde proefpersoon werd gevraagd de rol van patiënt te spelen en had tweeënehalf uur nodig om de meegeleverde teksten –bijna duizend regels- naar eigen smaak aan te passen met een gewoon toetsenbord. Vervolgens oefende hij ruim een uur met de auteur en met zijn vriendin, waarbij hij slechts met één vinger typte en synthetische spraak werd gebruikt. Zowel tekstvoorspelling als lettermacro's waren geactiveerd. Zie Tabel 1 voor een representatieve logfile.

Gevraagd naar zijn indruk vertelde hij het volgende. *"Het is een flexibel systeem dat je in een paar uur leert maar waarbij wel enige service nodig is. Ik vind het verleidelijk de tekst sterk aan mijn eigen behoeften aan te passen om duidelijk te maken wie ik ben, al gebruik ik dan niet mijn eigen stem. De lettermacro's kun je zelf wijzigen en staan toe ook humor en emotie te gebruiken. Toen ik het met mijn vriendin uitprobeerde bleek zij mee te lezen op het scherm; de combinatie van scherm en spraak is prettig, dan anticipeer je op elkaar. Verder ben ik blij dat ik vragen stellen kan en dat ik het niet echt nodig heb".* Dit lijkt erg op de reacties van diverse andere proefpersonen.

Tijd : 16 U 39 Min 15 Sec 29 Sec100

Vershillend	Freq van	No van	Totaal	% van	No van
Mechanisme	Mechanisme	Woorden	Lengte	Lengte	Aanslagen

Ingetypte woorden	81	81	381	32.07	415
Pijltjes e.d.	15	0	0	0.00	15
F1..F4, End, spatie	6	53	264	22.22	6
Letter & woordmacro	40	40	183	15.40	42
Woordvoorspelling	18	18	121	10.19	76
Zinsvoorspelling	8	15	77	6.48	32
Kantlijn menu	13	25	162	13.64	13

	181	232	1188	599
Geen pijltjes e.d.	166	232	1188	584

Tijd : 16 U 53 Min 16 Sec 86 Sec100

Tabel 1. Logfile van interactie met een vinger typend op een normaal toetsenbord

en na drie uur oefenen. In veertien minuten werden bijna twaalfhonderd letters hoorbaar gemaakt, ruim zestien woorden per minuut. Dit is aanzienlijk meer dan mogelijk is met een vinger typend zonder opgeslagen materiaal.

Leerbaarheid werd onder andere getest met twee gezonde en betaalde scholieren van 17 en 15 jaar jong. Zij waren zusters en leerden het systeem beiden in anderhalf uur behoorlijk kennen. De oudste had het zonder handleiding of aantekeningen aan de jongste geleerd, deze test van leerbaarheid staat bekend als het teach-back protocol. Zij konden er een langzaam gesprek mee voeren waarbij de oudste schreef en de jongste scande. Na nog ruim een uur oefenen bleek de jongste tot 30 letters per minuut te behalen met kwadranten scannen. Net als de drie patiënten toonden zij weinig belangstelling voor reeds aanwezige en door anderen verzamelde teksten. Ook leerde zij het systeem aan haar vader, vijftig jaar en gezegend met ruime computerervaring, die er ongeveer een uur voor nodig had. De leerbaarheid van het systeem lijkt dus acceptabel. Of communiceren sneller geleerd wordt dan de twintig uur als beschreven in Verrips, 2000, is plausibel maar niet zeker. Het zal sterk samenhangen met individuele eigenschappen van patiënten en van hun communicatie partners en het is natuurlijk ook maar net wat je communicatie noemt en wat je verwacht.

Literatuur

Verrips, J. (2000). Test of a communication aid with stored material. *Int. Journal of Rehabilitation Research*, June 2000. Vol 23, 139-144.

Verrips, J. (2002). Evaluation of new scanning algorithms. Op: www.depratendecomputer.nl.

Verrips, J. (2003). Two-bit quartering. Op: www.depratendecomputer.nl.